

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV – 1013 ♦ tālr. (+371) 67388624 ♦ fakss (+371) 67388634 ♦ e-pasts: ptac@ptac.gov.lv

(...)

Edgaram Sedliņam,
Ozolciema iela 42/1-8,
Rīga, LV – 1058

LĒMUMS
par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem līguma
noteikumiem

Rīgā

2007.gada 28.decembrī

Nr.64-lg

Patērētāju tiesību aizsardzības centrā (turpmāk – *PTAC*) 2007.gada 28.septembrī saņemts patērētājas (...) (turpmāk – *Patērētāja*) 2007.gada 27.septembra iesniegums „Par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem Uzņēmuma līguma noteikumiem” (turpmāk – *Iesniegums*). *Iesniegumā* izteikts lūgums atzīt par netaisnīgiem līguma noteikumiem 2006.gada 23.oktobra Uzņēmuma līguma (turpmāk – *Līgums*) 4.4.punkta otro teikumu, 6.1.punktu un *Līguma* Pielikuma Nr.3 „Vienošanās Nr.3” 3.punkta noteikumus.

Izvērtējot lietā esošos materiālus, *PTAC konstatē* sekojošo:

1. 2006.gada 23.oktobrī starp *Patērētāju* un E.Sedliņu (turpmāk – *Uzņēmējs*) tika noslēgts *Līgums*. Saskaņā ar *Līguma* 1.1.punktu *Uzņēmējs* apņēmas veikt *Patērētājai* piederošās dzīvojamās ēkas iekšējos remonta darbus.
2. 2006.gada 27.decembrī starp *Patērētāju* un *Uzņēmēju* tika noslēgta Vienošanās Nr.1, ar kuru puses vienojās par papildus darbu veikšanu no *Uzņēmēja* puses un samaksu par attiecīgo darbu izpildi.
3. 2007.gada 9.janvārī starp *Patērētāju* un *Uzņēmēju* tika noslēgta Vienošanās Nr.2, ar kuru puses vienojās par papildus darbu veikšanu no *Uzņēmēja* puses un samaksu par attiecīgo darbu izpildi.
4. 2007.gada 17.janvārī starp *Patērētāju* un *Uzņēmēju* tika noslēgta Vienošanās Nr.3 (turpmāk – *Vienošanās*), ar kuru puses vienojās par papildus darbu veikšanu no *Uzņēmēja* puses un samaksu par attiecīgo darbu izpildi, kā arī tika grozīts *Līguma* 7.3.punkts, turpmāk nosakot, ka jebkurš strīds tiks izšķirts „Pirmajā šķīrējtiesā”.
5. 2007.gada 28.septembrī *PTAC* saņēma *Patērētājas Iesniegumu*, kurā tika izteikts lūgums atzīt par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem *Līguma* 4.4.punkta otro teikumu, 6.1.punktu un *Vienošanās* 3.punkta noteikumus (šķīrējtiesas klauzulu), kā argumentus un paskaidrojumus, norādot sekojošo:
 - 5.1. pirms *Līguma* noslēgšanas jautājumi, kas saistījās ar veicamajiem darbiem, izmaksām un termiņiem, tika risināti ar *Uzņēmēju* kā SIA „Travertino Būve” (turpmāk – *Sabiedrība*) valdes priekšsēdētāju. *Līgums* tika noslēgts *Sabiedrības* biroja telpās Rīgā, Elizabetes ielā 41/43 un ar tā saturu *Patērētāja* netika iepazīstināta, jo *Līgums*

jau bija sagatavots parakstīšanai un *Uzņēmējs* paskaidroja, ka tas ir tipveida līgums, kāds tiek slēgts ar visiem klientiem;

5.2. ņemot vērā, ka *Uzņēmējs* darbus neveica personīgi, bet tos veica viņa algotie strādnieki, kā arī to, ka visas remonta izmaksas tika norādītas ar pievienotās vērtības nodokli (turpmāk – *PVN*), *Patērētāja* uzskatīja, ka *Līgums* ir noslēgts ar *Sabiedrību*;

5.3. saskaņā ar likuma „*Par iedzīvotāju ienākuma nodokli*” 11.panta 1¹. un 1². punktu par fiziskās personas saimniecisko darbību ir uzskatāma jebkura darbība, kas vērsta uz darbu izpildi un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību, saimnieciskā darbība ietver arī uzņēmuma līguma izpildi saistīto darbību, profesionālā darbība ir jebkura neatkarīga profesionālu pakalpojumu sniegšana ārpus darba tiesiskajām attiecībām. Tādējādi pakalpojuma sniedzējs var būt gan fiziska, gan juridiska persona un, pamatojoties uz likuma „*Par iedzīvotāju ienākumu nodokli*” 11.panta 1¹. un 1². punktu, *Uzņēmējs*, noslēdzot un pildot *Līguma* saistības, ir veicis gan saimniecisko, gan profesionālo darbību;

5.4. 2007.gada martā ar *Uzņēmēja* pārstāvi tika panākta mutiska vienošanās, proti – *Uzņēmējs* pabeidz uzsāktos darbus, novērš defektus un *Patērētāja* samaksā atlikušo no darbu tāmes izrietošo summu, vai arī darbi tiek atstāti nepabeigti un *Uzņēmējs* nesaņem atlikušo summu, kas izriet no *Līguma*. *Uzņēmēja* darbinieki uzsāktos darbus neturpināja, tādējādi *Patērētāja* secināja, ka *Uzņēmējs* atsakās pabeigt darbus, novērst defektus, kā arī atsakās no galējā maksājuma;

5.5. *Vienošanās* tika parakstīta, kad *Uzņēmēja* pārstāvis ieradās *Patērētājas* dzīvesvietā pēc avansa maksājumiem, savukārt *Vienošanās* teksts pirms tam netika apspriests, jo *Uzņēmēja* pārstāvis iesniedza *Patērētājai* parakstīt iepriekš sastādītu tekstu, kas jau bija parakstīts no *Uzņēmēja* puses. Ņemot vērā, ka *Patērētāja* nepārvalda valsts valodu, *Patērētāja Vienošanās* parakstīšanas brīdī izteica lūgumu *Uzņēmēja* pārstāvim pārtulkot sastādīto tekstu, tomēr *Uzņēmēja* pārstāvis konkrētu tulkojumu neveica;

5.6. attiecībā uz *Līguma* 4.4.punkta otro teikumu, *Iesniegumā* norādīts, ka *Patērētāja* nav saistīta ar būvniecības sfēru, līdz ar to viņai nav arī zināšanu, kurā brīdī ir jāparaksta būvniecības procesā paredzētie dokumenti, savukārt normatīvajos aktos nav noteikts, ka akta neparakstīšana, ja neapmierina sniegtais pakalpojums, uzskatāma par piekrišanu, ja nekavējoties nav sniegti iebildumi rakstveidā. Savukārt saskaņā ar *Līguma* 4.2.punktu darbi tiek pieņemti pa posmiem pēc *Uzņēmēja* izvēles, attiecīgi sastādot pieņemšanas – nodošanas aktu, līdz ar to *Uzņēmējs* ir tiesīgs sastādīt dokumentus jebkurā laikā, nerēķinoties ar *Patērētājas* laiku un iespējām, jo motivētam atteikumam dotais laiks ir tikai divas dienas. Līdz ar to *Uzņēmējs* ir iekļāvis *Līgumā* noteikumus, kas ierobežo *Patērētājai* iespējas nepieņemt darbu, ja ir konstatēti defekti un/vai tas nav paveikts, kā arī ierobežo tiesības prasīt no *Uzņēmēja* darbu izpildi atbilstoši *Līgumam* un pienācīgā kvalitātē;

5.7. attiecībā uz *Līguma* 6.1.punktu un tajā iekļauto līgumsodu *Iesniegumā* norādīts, ka attiecīgais līgumsods nav samērīgs saskaņā ar *Līguma* 6.2. un 6.3.punktiem, kas paredz soda sankcijas tādos gadījumos, kad pasūtītājs nepilda maksājuma saistības, bet izpildītājs neievēro darbu izpildes termiņus. Attiecīgi šādi pārkāpumi ir uzskatāmi par būtiskākiem, salīdzinot ar pārkāpumu, kad netiek parakstīts dokuments darbu izpildes gaitā. *Līguma* 6.1.punktā līgumsoda apmēra ierobežojums nav noteikts, turklāt *Uzņēmējs* dokumentu var sastādīt sev pieņemamā laikā (*Līguma* 4.2. punkts), savukārt gadījumā, ja tas netiek parakstīts no *Patērētājas* puses, ir uzskatāms, ka tas ir parakstīts, ja nekavējoties nav iesniegtas rakstiskas pretenzijas;

5.8. *Līguma* 4.4.punkta otrais teikums un 6.1.punkts ir vērsts uz to, lai patērētāju, kurš ir neizglītotāks gan jurisprudences, gan būvniecības nozarē, pakļautu soda sankcijām, tādējādi tas dod *Uzņēmējam* iespēju saņemt no patērētāja augstāku samaksu nekā puses sākotnēji ir vienojušās.

6. Izvērtējot *Iesniegumā* minēto situāciju, *PTAC* 2007.gada 18.oktobrī vēstulē Nr.21-04/8528-M-331 saskaņā ar *PTAL* 26.panta otrās daļas noteikumiem un Ministru kabineta 2006.gada 1.augusta noteikumu Nr.632 „*Patērētāju tiesību aizsardzības centra nolikums*” (turpmāk – *Nolikums*) 6.3. un 6.4.apakšpunktiem pieprasīja *Uzņēmējam* sniegt paskaidrojumu par *Iesniegumā* minēto situāciju, kā arī *Vienošanās* 3.punktā iekļauto šķīrējtiesas klauzulu.

7. 2007.gada 2.novembrī *PTAC* saņēma *Uzņēmēja* 2007.gada 31.oktobra vēstuli ar paskaidrojumu (turpmāk – *Paskaidrojums Nr.1*), kurā *Uzņēmējs* sniedza sekojošu skaidrojumu:

7.1. *Patērētājas Iesniegumā* minētais attiecībā uz sākotnējo vēlmi noslēgt līgumu par remonta darbu veikšanu ar *Sabiedrību* atbilst patiesībai. Savukārt *Līgums* starp *Patērētāju* un *Uzņēmēju* tika noslēgts pēc *Patērētājas* iniciatīvas, ņemot vērā, ka *Patērētāja* vēlējās maksimāli samazināt izmaksu summas, t.i., noslēgt līgumu ar fizisku personu, lai maksai par darbu (izņemot materiālus un mehānismus) nevajadzētu pievienot pievienotās vērtības nodokli. Tādējādi *Iesniegumā* norādītais, ka „*tāmē visas remonta izmaksas tika norādītas ar PVN...*” neatbilst patiesībai;

7.2. *Patērētājai* tika izsniegts gan līguma teksts par darbu veikšanu ar *Sabiedrību*, gan vēlāk arī *Līguma* teksts starp *Patērētāju* un *Uzņēmēju*;

7.3. *Uzņēmējs* nepiekrīt *Patērētājas* apgalvojumam, ka attiecības starp *Patērētāju* un *Uzņēmēju* regulē *PTAL*, jo *Patērētāja* atteicās slēgt līgumu ar *Sabiedrību* kā pakalpojumu sniedzēju, tā vietā noslēdzot līgumu ar *Uzņēmēju* kā fizisku personu. Tādējādi *Patērētāja* pati izvēlējās uzņemties atbildību par veikto darbu kvalitāti un neizmantot priekšrocības, ko nodrošina līguma slēgšana ar pakalpojuma sniedzēju *PTAL* izpratnē;

7.4. likuma „*Par valsts sociālo apdrošināšanu*” 1.panta pirmā daļa nosaka, ka darba devējs ir juridiska vai fiziska persona, kura pati nodarbina darba ņēmēju vai apmaksā darba ņēmēja darbu, savukārt likuma 1.panta otrā daļa nosaka, ka darba ņēmējs ir persona, kura ir noslēgusi *Civillikuma* IV daļas 15.nodaļā paredzēto uzņēmuma, graudniecības vai pārvadājuma līgumu un nav reģistrējusies kā saimnieciskā darbībā gūtā ienākuma nodokļu maksātāja. Savukārt atbilstoši 2000.gada 14.novembra Ministru kabineta noteikumu Nr.397 „*Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākumu nodokli*” (turpmāk – *Noteikumi Nr.397*) 3.punktam darba devējs (fiziska persona) reģistrējas valsts ieņēmumu dienesta teritoriālajā iestādē pēc savas dzīvesvietas 10 dienu laikā no tās dienas, kad viņš ir noslēdzis ar darba ņēmēju līgumu par darba veikšanu par atlīdzību.

Konkrētajā gadījumā *Patērētājas* privātmājas būvniecības darbos nodarbinātais *Uzņēmējs* nav reģistrējies saimniecisko darbību un atbilstoši likuma „*Par valsts sociālo apdrošināšanu*” un likuma „*Par iedzīvotāju ienākuma nodokli*” noteikumiem ir atzīstams par darba ņēmēju. Līdz ar to iepriekšminētie normatīvie akti uzliek par pienākumu *Patērētājai* ne tikai veikt nodokļu nomaksu, bet skaidri norāda, ka *Uzņēmējs* konkrētajā gadījumā nav atzīstams par pakalpojuma sniedzēju *PTAL* izpratnē.

7.5. Ņemot vērā, ka *Uzņēmējs* nav atzīstams par pakalpojuma sniedzēju, *Patērētājam* nav arī tiesību prasīt atzīt par netaisnīgu šķīrējtiesas klauzulu par netaisnīgu līguma noteikumu, tomēr gadījumā, ja *Uzņēmējs* tiktu atzīts par pakalpojuma sniedzēju, *Vienošanās* noteiktā šķīrējtiesas klauzula varētu tikt atzīta par netaisnīgu vienīgi gadījumā, ja tā nav apspriesta. *Vienošanās* 3.punkts tiks rakstiski noformēts pēc abpusējām mutiskām pārrunām. Puses vienojās izmainīt strīdu izšķiršanas procesu un vietu no LR tiesas uz Pirmo šķīrējtiesu, jo gan *Patērētāja*, gan *Uzņēmējs* iespējamā strīda gadījumā vēlējas jautājumus risināt šķīrējtiesā, lai īsāka laika posmā atrisinātu neskaidros jautājumus.

7.6. *Uzņēmējs Līgumam* identiska satura līgumus nav slēdzis, kā arī piedāvājis citiem patērētājiem, jo konkrētais gadījums bija izņēmuma gadījums, kad *Uzņēmējs* pēc *Patērētājas* kā darba devēja līguma piekrita noslēgt attiecīgo *Līgumu*.

8. 2007.gada 31.oktobrī vēstulē Nr.21-04/8968-M-331, *PTAC* izvērtēja *Līguma* noteikumus saskaņā ar *PTAL* 26.panta otrās daļas noteikumiem un *Nolikuma* 6.3. un 6.4.apakšpunktiem pieprasīja *Uzņēmējam* sniegt paskaidrojumu par *PTAC* konstatēto attiecībā uz *Līguma* 2.3., 4.4., 6.1. un 6.2. punktiem.

9. 2007.gada 16.novembrī *PTAC* saņēma *Uzņēmēja* 2007.gada 15.novembra vēstuli (turpmāk – *Paskaidrojums Nr.2*), kurā paskaidrots sekojošais:

9.1. *Paskaidrojumā Nr.1 Uzņēmējs* ir norādījis, ka neuzskata sevi par pakalpojumu sniedzēju *PTAL* izpratnē;

9.2. *Līguma* noteikumi ir pilnībā apspriesti ilgstošās pārrunās pirms jebkādas turpmākās sadarbības uzsākšanas, lai arī sarakste, vai arī kādi citu rakstisku pierādījumu nav, tomēr visas sarunas saistībā ar *Līguma* noslēgšanu notika piedaloties vēl divām personām – (...) un (...), kuru attiecīgo faktu var pierādīt, proti, ka visi *Līguma* punkti tika apspriesti atsevišķi, tajā skaitā *PTAC* 2007.gada 31.oktobra vēstulē Nr.21-04/8968-M-331 norādītie. Līdz ar to *Uzņēmējs* uzskata, ka *Līguma* noteikumi nevar tikt uzskatīti par netaisnīgiem saskaņā ar *PTAL* noteikumiem;

9.3. līgumsods *Līgumā* nav bijis domāts savādāk kā preventīvs līdzeklis maksājumu savlaicīgai neveikšanai, nevis kā līdzeklis, lai iedzīvotos vai veidotu kādas papildus saistības. *Uzņēmējs* godīgi veic savus darbus, savukārt darba devējs attiecīgi norēķinās, turklāt pastāv iespēja vienoties par jautājumu risināšanu arī gadījumā, ja rodas grūtības un nav iespējams samaksāt par padarīto, tomēr *Patērētāja* ne reizi nav aicinājusi vienoties par kāda maksājuma atlikšanu.

10. 2007.gada 30.novembrī *PTAC* saņēma *Patērētājas* 2007.gada 30.novembra vēstuli, kurā tika norādīts, ka *Patērētāja* līdz 2007.gada 4.decembrim vēlas sniegt papildus paskaidrojumus, kā arī sniegt papildus informāciju par *Līguma* noslēgšanas apstākļiem. Kopā ar *Patērētājas* 2007.gada 30.novembra vēstuli *PTAC* saņēma (...), apliecinājumu par *Uzņēmēja* veiktajiem remontdarbiem (...).

11. Izvērtējot *PTAC* rīcībā esošos materiālus un, pamatojoties uz *Nolikuma* 6.3. un 6.4.apakšpunktiem un *Administratīvā procesa likuma* 53.panta pirmās daļas noteikumus, *PTAC* 2007.gada 23.novembra vēstulē Nr.21-04/9691-M-331 lūdza Valsts ieņēmuma dienestu (turpmāk-*VID*) sniegt ziņas par to, vai *Uzņēmējs* ir reģistrējies *VID* kā iekšzemes nodokļu maksātājs, kā arī par reģistrētajiem saimnieciskās vai profesionālās darbības veidiem.

12. 2007.gada 3.decembrī *PTAC* saņēma *VID* 2007.gada 29.novembra vēstuli Nr.15.8.1./41770, kurā *PTAC* tika informēts, ka *Uzņēmējs* nav reģistrējies *VID* kā saimnieciskās darbības veicējs.

13. 2007.gada 4.decembrī *PTAC* saņēma *Patērētājas* 2007.gada 4.decembra vēstuli (turpmāk – *Patērētājas paskaidrojums*), kurā saistībā ar *Uzņēmēja* iesniegtajiem situācijas skaidrojumiem (*Paskaidrojums Nr.1* un *Paskaidrojums Nr.2.*) *Patērētāja* sniedz sekojošus papildus paskaidrojumus:

13.1. *Līguma* 1.1.punktā minētais līguma priekšmets atbilst *PTAL* 1.panta 2.punktā minētajai pakalpojuma definīcijai. Attiecīgi *Uzņēmējs* šo faktu nav apstrīdējis, kā arī faktu, ka, pamatojoties uz *Līgumu*, būtu veikis attiecīgos darbus;

13.2. *Uzņēmējs* nav apstrīdējis *Patērētājas* atbilstību *PTAL* 1.panta 3.punktā minētajai „*patērētāja*” definīcijai;

13.3. saskaņā ar Augstākās tiesas judikatūru un Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2007.gada 3.janvāra lēmumu lietā Nr.SPC-13, kā kritērijs darījuma atzīšanai par tādu, kas pakļauts patērētāju tiesību tiesiskajam regulējumam, ir līguma subjekts, proti, patērētājs, nevis sniegtā pakalpojuma vai pirkuma veids;

13.4. interpretējot *PTAL* 1.panta normas ar teleoloģisko metodi un vadoties no LR Augstākās tiesas judikatūras, secināms, ka subjekta kritērijs, lai darījumu varētu uzskatīt par pakļautu *PTAL* regulējumam, ir primārais attiecībā gan pret pakalpojuma, gan pret pakalpojuma sniedzēja likumā noteikto definīciju;

13.5. *PTAL* 1.panta 4.punkts nosaka, ka persona, kas ir pakalpojuma sniedzējs, var būt gan juridiskā persona, gan fiziskā persona, turklāt minētajā likuma normā nav norādes, ka personai jābūt reģistrētai kā saimnieciskās darbības, t.sk. profesionālās darbības veicējam *VID*, lai varētu konstatēt, ka tā veic saimniecisko un/vai profesionālo darbību;

13.6. Fakts, ka *Uzņēmējs* nav reģistrējies *VID* kā saimnieciskās, t.sk. profesionālās darbības veicējs, ir normatīvo aktu pārkāpums. Attiecīgā statusa neregistrēšanas fakts neļauj uzskatīt, ka *Uzņēmējs* neveiktu saimniecisko un/vai profesionālo darbību, kas šajā gadījumā izpaužas kā neregistrēta, tas ir slēpta, saimnieciskā un/vai profesionālā darbība;

13.7. To, ka *Uzņēmējs* ir veicis gan profesionālo darbību, gan saimniecisko darbību, pierāda sekojoši fakti:

- saimnieciskās darbības definīcija nav iekļauta *PTAL*, bet gan ir iekļauta vairākos citos normatīvajos aktos, piemēram, likuma „*Par iedzīvotāju ienākuma nodokli*” 11.pants, likuma „*Par uzņēmumu ienākuma nodokli*” 1.panta 9.punkts, *Komerclikuma* 1.panta trešā daļa, likuma „*Par pievienotās vērtības nodokli*” 1.panta 6.punkts;

- no iepriekšminētajiem normatīvajiem aktiem ir secināms, ka *Uzņēmēja*, kura kā fiziskās personas ienākumi ir pakļauti „*Par iedzīvotāju ienākumu nodokli*” regulējumam, saimniecisko darbību ir uzskatāma jebkura darbība, kas vērsta uz darbu izpildi un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību, tai skaitā tā ietver arī ar uzņēmuma līguma izpildi saistīto darbību, bet par profesionālo darbību uzskatāma jebkura neatkarīga profesionālu pakalpojumu sniegšana ārpus darba tiesiskajām attiecībām;

- likuma „*Par iedzīvotāju ienākuma nodokli*”, *Komerclikuma*, likuma „*Par pievienotās vērtības nodokli*” normas, kuru subjekts nav *Uzņēmējs*, izšķir 3 pazīmes, lai varētu uzskatīt, ka persona veic saimniecisko darbību, proti: 1) atlīdzība; 2) pastāvīgums; 3) sistemātiskums.

1) gan no *Līguma*, tai skaitā kopsavilkuma tāmes, noteikumiem, gan *Civillikuma* 2212.pantā iekļautās uzņēmuma līguma definīcijas secināms, ka *Uzņēmēja* sniegtais pakalpojums ir pakalpojums par atlīdzību;

2) konkrētajā gadījumā starp pusēm nav noslēgts nevis darba līgums, bet gan uzņēmuma līgums, kura ietvaros *Uzņēmējs* nestrādāja *Patērētājas* pakļautībā un netika

ierobežots ar darba kārtības noteikumiem. *Uzņēmējs* nestrādāja pats personīgi un attiecīgos darbus veica *Uzņēmēja* nozīmētas strādnieku brigādes. Līdz ar to tas apliecina, ka *Uzņēmēja* pakļautībā darbojās strādnieki, ar kuriem *Uzņēmējs* atradās darba attiecībās, tādējādi tas pierāda faktu, ka *Uzņēmējs* veica saimnieciskās darbības organizatoriskās funkcijas. Ņemot vērā iepriekšminēto un vadoties no *Civillikuma* 2179.panta otrās daļas un 2184.panta, secināms, ka patstāvība nozīmē subjekta spēju savā vārdā pastāvīgi slēgt darījumus un noteikt savu darba laiku.

3) sistemātiskums nozīmē vienveidīgas darbības atkārtotību zināmā laika periodā, savukārt, interpretējot sistemātiskuma kritērijus, jāņem vērā trīs aspekti – atkārtotība, laika kritērijs un nolūks;

- konkrētajā gadījumā atkārtotība izpaužas gan kā remonta darbu sistemātiska veikšana *Patērētājas* dzīvojamajā mājā, gan identisku darbu veikšana jau kopš 2001.gada, par ko *PTAC* 2007.gada 30.novembrī tika iesniegta (...) liecība, kas ir vērtējama kā pierādījums faktam, ka *Uzņēmējs* sistemātiski nodarbojas ar remonta darbu veikšanu jau vairāku gadu garumā, attiecīgi veicot saimniecisko darbību slēptā formā no *VID*;

- *Uzņēmēja* profesionālā darbība ir saistīta ar būvniecību, ņemot vērā, ka viņš ir valdes loceklis divos uzņēmumos, kas ir reģistrēti Ekonomikas ministrijas Būvkomersantu reģistrā;

Uzņēmējs Paskaidrojumā Nr.2 ir norādījis, ka ir sniedzis tādu pašu pakalpojumu, kādu varētu sniegt *Sabiedrība* savas saimnieciskās darbības ietvaros, līdz ar to tas pierāda *Uzņēmēja* nodomu un mērķi nodarboties ar saimniecisko darbību;

Ņemot vērā atlīdzības un pastāvīguma kritēriju, secināms, ka *Uzņēmējs* ir veicis neregistrētu sistemātisku saimniecisko darbību gan *Līguma* ietvaros, gan kopš 2001.gada atkārtoti veicot identiskus darījumus;

10.8. Attiecībā uz *Uzņēmēja Paskaidrojumu Nr.1* un *Paskaidrojumu Nr.2* tiek sniegts sekojošs skaidrojums:

- *Līguma* noslēgšanas procesā piedalījās *Uzņēmējs*, *Patērētāja* un *Patērētājs* vīrs (...), nevis kā to norāda *Uzņēmējs Paskaidrojumā Nr.2* (...) un (...);

- *Uzņēmējs*, lai varētu veikt slēptu saimniecisko darbību, ir pārkāpis normatīvos aktus, kas regulē *PVN* maksājumus, jo, ja *Uzņēmējs* ir pārdevis *Patērētājai* būvmateriālus ar *PVN* vai arī veicis tikai darbības kā starpniecības aģents (likuma „*Par pievienotās vērtības nodokli*” 1.panta 10.punkts), viņam saskaņā ar likuma „*Par pievienotās vērtības nodokli*” 5.panta trešo daļu un piekto daļu, vajadzēja reģistrēties *VID* gan kā saimnieciskās darbības veicējam, gan arī *VID* ar pievienotās vērtības nodokli apliekamo personu reģistrā;

10.9. Attiecībā uz *Uzņēmēja Paskaidrojumā Nr.1* un *Paskaidrojumā Nr.2* minēto par šķīrējtiesas klauzulas apspriešanu tiek sniegts sekojošs skaidrojums:

- ar *Uzņēmēju* netika panākta vienošanās par Pirmās šķīrējtiesas iekļaušanu līguma noteikumos, gadījumos, kad starp pusēm rodas strīds, savukārt *Uzņēmējam*, kura ikdienas darbība ir saistīta ar būvniecību un uzņēmējdarbības veikšanu, ir atstrādāts mehānisms strīdu risināšanai. Attiecībā uz *Vienošanos* tika apspriesta pakalpojumu maksas paaugstināšana un izskatītas tāmes, bet netika izskatīti pārējie noteikumi, līdz ar to *Uzņēmēja* secinājumi, ka visi *Vienošanos* noteikumi tika apspriesti, ir nepamatoti.

Ņemot vērā, ka *PTAC* saskaņā *PTAL* 25.panta ceturtās daļas 6.punktu funkcijās ietilpst ar patērētājiem slēgto līgumu un līgumu projektu uzraudzība, *PTAC* ir tiesīgs izvērtēt patērētājiem piedāvāto līgumu un līgumu projektu atbilstību *PTAL* prasībām, kā arī atbilstoši *PTAL* 25.panta astotās daļas 1.punkta noteikumiem pieprasīt novērst patērētāju tiesību pārkāpumus. Patērētāju tiesību pārkāpumi ir uzskaitīti *PTAL* 3.pantā.

Izvērtējot lietā esošos materiālus un lietā esošos pušu paskaidrojumus, **PTAC secina** sekojošo:

1. Saskaņā ar *PTAL* 1.panta 4.punktu pakalpojuma sniedzējs ir persona, kas savas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros sniedz pakalpojumu patērētājam. Savukārt saskaņā ar *PTAL* 1.panta 2.punktu pakalpojums ir personas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros par atlīdzību vai bez tās izpildīts patērētāja pasūtījums, vai tāda ar patērētāju noslēgta līguma pildīšana, saskaņā ar kuru tiek iznomāta kāda lieta, izgatavota jauna lieta, uzlabota vai pārveidota esoša lieta vai tās īpašības vai veikts darbs, vai gūts nematerializēts darba rezultāts;

2. No *Uzņēmēja Paskaidrojuma* un *Paskaidrojuma Nr.2* izriet, ka *Uzņēmējs* neatzīst, ka tiesiskās attiecības, kas izriet no noslēgtā *Līguma* ir pakļautas *PTAL* tiesiskajam regulējumam, līdz ar to *Uzņēmējs* neuzskata, ka ir atzīstams par „pakalpojuma sniedzēju” *PTAL* izpratnē.

2.1. Attiecībā uz patērētāja un pakalpojuma sniedzēja statusu *Uzņēmējs* ir norādījis, ka likuma „*Par valsts sociālo apdrošināšanu*” izpratnē (attiecīgi 1.panta otrā daļa) ir atzīstams par darba ņēmēju, savukārt *Patērētāja* ir darba devējs (attiecīgi – 1.panta pirmā daļa). Līdz ar to *Noteikumi Nr.397* uzliek par pienākumu *Patērētājam* kā darba devējam reģistrēties *VID* desmit dienu laikā no attiecīgā līguma noslēgšanas.

2.2. *Uzņēmējs Paskaidrojumā Nr.2* ir norādījis, ka iedzīvotāju ienākumu nodokli ietur un iemaksā valsts budžetā darba devējs, kas nodarbina personu atbilstoši likuma „*Par iedzīvotāju ienākuma nodokli*” 17.panta prasībām. Līdz ar to normatīvo akti uzliek par pienākumu *Patērētājam* visu nodokļu samaksu, kā arī skaidri un nepārprotami norāda, ka *Uzņēmējs* nav atzīstams par pakalpojuma sniedzēju *PTAL* izpratnē.

3. *PTAC* norāda, ka konkrētajā gadījumā ir nepieciešams izvērtēt gan no *Līguma* izrietošā pakalpojuma raksturu, gan *Līguma* noslēgšanas apstākļus, kā arī pakalpojuma sniedzēja statusu kontekstā ar *PTAL* 1.panta 4.punktā noteikto „*pakalpojuma sniedzēja*” definīciju.

3.1. No *Patērētājas Iesnieguma*, *Patērētājas Paskaidrojuma* un *Uzņēmēja Paskaidrojuma Nr.1*. izriet, ka *Patērētāja* sākotnēji jautājumu saistībā ar līguma noslēgšanu par iekšējo remonta darbu veikšanu *Patērētājas* īpašumā esošajā dzīvojamajā mājā, risināja ar *Sabiedrību*, kuru sarunās pārstāvēja *Uzņēmējs*, kā *Sabiedrības* valdes priekšsēdētājs. Attiecīgi no *Uzņēmēja Paskaidrojuma Nr.1*. *PTAC* secina, ka *Uzņēmējs* neapstrīd faktu, ka sākotnējās sarunas par pakalpojuma sniegšanu ir risinātas ar *Uzņēmēju* kā *Sabiedrības* valdes locekli.

3.2. No *PTAL* 1.panta 4.punkta izriet, ka pakalpojuma sniedzējs var būt gan fiziska gan juridiska persona, proti, persona, kas savas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros sniedz pakalpojumu patērētājam. Līdz ar to *PTAL* 1.panta 4.punkts ir attiecināms arī uz fizisku personu, ar nosacījumu, ka konkrētais pakalpojums ir sniegts personas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros.

3.3. Ņemot vērā, ka *Uzņēmējs Līgumu* ir noslēdzis, kā fiziska persona, tad konkrētajā gadījumā *Uzņēmējam* ir saistošs likuma „*Par iedzīvotāju ienākumu nodokli*”, kurā ir sniegta gan fiziskās personas saimnieciskās, gan profesionālās darbības definīcija. Ņemot vērā, ka *PTAL* 1.panta 4.punkts nosaka, ka pakalpojuma sniedzējs var būt gan persona, kas pakalpojumu ir sniegusi saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros, tad konkrētajā gadījumā ir pietiekoši konstatēt tikai vienu no pakalpojuma sniedzēja statusiem.

3.4. Likuma „*Par iedzīvotāju ienākumu nodokli*” 11.panta 1.¹ punkts nosaka, ka par fiziskās personas saimniecisko darbību ir uzskatāma jebkura darbība, kas vērsta uz

preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību. Saimnieciskā darbība ietver arī ar uzņēmuma līguma izpildi saistīto darbību, profesionālo darbību, nekustamā īpašuma apsaimniekošanu, komercaģenta, māklera un individuālā komersanta darbību, kā arī fiziskās personas īpašumā esoša individuālā uzņēmuma (arī zemnieka un zvejnieka saimniecības) darbību.

4. No likuma „*Par iedzīvotāju ienākumu nodokli*” 11.panta 1.¹ punktā minētās fiziskās personas saimnieciskās darbības definīcijas izriet, ka attiecīgām darbībām nav jābūt sistemātiskām, proti – arī viens pakalpojums ir atzīstams par veiktu saimnieciskās darbības ietvaros, ja tas atbilst konkrētām pazīmēm, kas minētas likumā. Likuma „*Par iedzīvotāju ienākumu nodokli*” 11.panta 1.¹ punkts būtībā nosaka divas pazīmes, kas nepieciešamas, lai varētu uzskatīt, ka persona veic saimniecisko darbību, proti – atlīdzība un konkrētu darbu izpilde (jebkura darbība, kas vērsta uz darbu izpildi).

4.1. Saskaņā ar *Līguma* 1.1.punktu *Patērētāja* uzdeva un *Uzņēmējs* apņēmas veikt *Patērētājas* dzīvojamās mājas iekšējos remonta darbus saskaņā ar izmaksu tāmi (*Līguma* Pielikums Nr.1.).

4.2. No *Uzņēmuma līguma* 1.1.punkta izriet, ka *Uzņēmējs* *Līguma* ietvaros ir veicis darbības, kas atbilst likuma „*Par iedzīvotāju ienākumu nodokli*” 11.panta 1.¹ punktā minētajai fiziskās personas saimnieciskajai darbībai, proti – uzņēmuma līguma ietvaros, kā atbilstošs speciālists ir veicis darbības, kas vērstas uz konkrētu darbu izpildi, par atlīdzību.

5. Attiecībā uz iepriekšminēto *Uzņēmēja* argumentu, ka saskaņā ar likuma „*Par valsts sociālo apdrošināšanu*” 1.panta otrā daļu *Uzņēmējs* ir atzīstams par darba ņēmēju un līdz ar to starp *Patērētāju* un *Uzņēmēju* pastāvošās tiesiskās attiecības ir vērtējamas kā darba tiesiskās attiecības, *PTAC* paskaidro sekojošo:

5.1. likuma „*Par valsts sociālo apdrošināšanu*” 1.panta otrās daļas d apakšpunkts nosaka, ka darba ņēmējs ir persona, kura ir noslēgusi *Civillikumā* paredzēto uzņēmuma, graudniecības vai pārvadājuma līgumu un nav reģistrējusies kā saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātāja;

5.2. fiziskās personas saimnieciskās darbības reģistrācijas pienākums izriet no likuma „*Par nodokļiem un nodevām*”. Savukārt fiziskās personas „*saimnieciskās darbības*” definējums ir sniegts likumā par „*Iedzīvotāju ienākumu nodokli*”;

5.3. Attiecībā uz likuma „*Par valsts sociālo apdrošināšanu*” 1.panta otrās daļas d apakšpunktu, *PTAC* norāda, ka attiecīgā tiesību norma par „*darba ņēmēju*” atzīst personu, kas ir noslēgusi uzņēmuma līgumu un nav reģistrējusies kā saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātāja. *PTAC* vērtējumā iepriekšminētā normatīvā akta norma attiecas uz gadījumiem, kad fiziskajai personai nav pienākums reģistrēties, proti, gadījumos, kad persona noslēdz uzņēmumu līgumu, kas nav saistīts ar tās saimniecisko darbību.

5.4. konkrētajā gadījumā *Uzņēmējs* saskaņā ar *Līgumu* ir veicis darbības, kas ir atbilstošas fiziskās personas saimnieciskās darbības definīcijai atbilstoši likuma „*Par iedzīvotāju ienākumu nodokli*” 8.panta trešās daļas 1.punktam, kas paredz, ka pie pārējiem fiziskās personas ienākumiem, par kuriem ir jāmaksā nodoklis, tiek pieskaitīti ienākumi no individuālā darba. Turklāt, par fiziskās personas saimniecisko darbību ir uzskatāma jebkura darbība, kas vērsta uz preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību. Maksātāja pienākums ir uzsākot saimniecisko darbību, mēneša laikā reģistrēties Valsts ieņēmumu dienesta teritoriālajā iestādē pēc savas dzīvesvietas kā saimnieciskās darbības veicējam. Turklāt nodokļu maksāšanas kārtība ir atkarīga no līguma nosacījumiem, piemēram, ja ir noslēgts uzņēmuma

līgums atbilstoši *Civillikuma* IV. daļai 15. nodaļai un fiziskā persona nav reģistrējusies kā saimnieciskās darbības veicējs, tad pakalpojuma saņēmējam jāreģistrējas VID nodaļā kā darba devējam un jāveic arī obligātās iemaksas un jāietur iedzīvotāju ienākuma nodokli. Līdz ar to *PTAC* vērtējumā *Uzņēmējs* nav atzīstams par darba ņēmēju atbilstoši likuma „*Par valsts sociālo apdrošināšanu*” noteikumiem. Vienlaicīgi *PTAC* norāda, ka konkrētajā gadījumā, atbilstoši iestādes kompetencei saskaņā ar *Nolikumu* un *PTAL* noteikto *PTAC* kompetenci, *PTAC* nevērtē *Uzņēmēja* un *Patērētāja* pienākumu izpildi, kas izriet no normatīvajiem aktiem, kas regulē personu pienākumus saistībā ar nodokļu nomaksu.

6. Vienlaicīgi *PTAC* ir ņēmis vērā *VID* 2007.gada 29.novembra vēstulē minēto, ka *Uzņēmējs* ir *Sabiedrības*, SIA „Emes” un SIA „SSK” valdes loceklis un ka saskaņā ar Ekonomikas ministrijas Būvkomersantu reģistrā publiski pieejamo informāciju *Sabiedrība* un SIA „Emes” ir reģistrētas iepriekšminētajā reģistrā. No iepriekšminētā, kā arī no fakta, ka *Patērētāja* sākotnējās sarunas par pakalpojuma sniegšanu tika risinātas ar *Sabiedrību*, kuru sarunās pārstāvēja *Uzņēmējs*, *PTAC* secina, ka no *Līguma* izrietošais pakalpojums (dzīvojamās mājas iekšdarbu veikšana) ir saistīts ar būvniecības sfēru, proti – *Uzņēmējam* attiecīgajā sfērā ir profesionālas zināšanas.

PTAC norāda, ka no lietas apstākļiem izriet, ka *Patērētāja* atbilst *PTAL* 1.panta 3.punktā noteiktajai „patērētāja” definīcijai, jo no *Uzņēmēja* saņemto pakalpojumu ir izmantojusi savām privātajām vajadzībām.

7. Ņemot vērā iepriekšminēto, kā arī sniegtā pakalpojuma raksturu, kas būtībā no pakalpojuma sniedzēja prasa konkrētas profesionālas zināšanas un attiecīgus tehniskos resursus, kā arī konkrētā darījuma noslēgšanas apstākļus, attiecīgi vērtējot tos kontekstā ar *PTAL* 2.pantā noteikto likuma mērķi, *PTAC* konstatē, ka tiesiskās attiecības starp *Patērētāju* un *Uzņēmēju*, kas izriet no *Līguma*, ir pakļautas *PTAL* regulējumam.

Iepriekš minēto pamato arī spēkā esošā judikatūra – kas paredz, ka kritērijs darījuma atzīšanai par tādu, kas pakļauts patērētāju tiesību aizsardzības tiesiskajam regulējumam, ir līguma subjekts (fiziska persona, kas neizmanto precī vai pakalpojumu saimnieciskās vai profesionālās darbības nodrošināšanai) (sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 7.marta spriedums lietā SKA – 59 motīvu daļas 11.1.punkts).

8. *PTAL* 6.panta piektā daļa nosaka, ka „līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus”.

8.1. *PTAL* 6.panta sestajā daļā noteikts: „ja ir apspriesti atsevišķi līguma noteikumi vai atsevišķu noteikumu attiecīgi aspekti, tad nevar uzskatīt, ka savstarpēji apspriesti ir arī pārējie līguma noteikumi”. Turklāt, lai konstatētu, vai attiecīgais līguma noteikums ir apspriests, ir jāņem vērā *PTAL* 6.panta piektajā un septītajā daļā noteiktais.

8.2. *PTAL* 6.panta septītā daļa nosaka, ka „ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt”.

8.3. *PTAC* norāda, ka *PTAL* izpratnē pat skaidri izteikts patērētāja apliecinājums, ka viņš ir iepazīstināts ar līguma standartnoteikumiem un vienojies par tiem, neizslēdz direktīvas piemērošanu (skat. Zadraks G. Netaisnīgu noteikumu direktīvas reforma. Likums un Tiesības, 2005., 4). Ja apspriešana ir formāla (piemēram, personas paraksts līgumā), tad to nedrīkstētu pieņemt kā apspriešanu *PTAL* izpratnē.

9. *Paskaidrojumā Nr.1. Uzņēmējs* ir norādījis, ka *Vienošanās* 3.punkts tika iekļauts pēc abpusējām mutiskām pārrunām un noformēts rakstveidā, savukārt *Uzņēmējs* un *Patērētāja* nenoformēja katru *Vienošanās* punkta apspriešanu, jo attiecīgās vienošanās priekšmets bija dažu *Līguma* punktu izmaiņa. Savukārt *Paskaidrojumā Nr.2.* ir norādīts, ka visi *Līguma* punkti tika apspriesti pilnībā ilgās pārrunās pirms jebkādas turpmākas sadarbības uzsākšanas, savukārt sarakstes vai kādu citu rakstisku pierādījumu šādam faktam nav.

9.1. *PTAL* 6.panta septītā daļa uzliek par pienākumu ražotājam, pārdevējam vai pakalpojumu sniedzējam pierādīšanas pienākumu gadījumos, kad rodas strīds par līguma noteikumu savstarpējo apspriešanu ar patērētāju.

9.2. Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* (turpmāk – *APL*) 59.panta ceturto daļu procesa dalībniekiem ir pienākums iesniegt pierādījumus, kas ir viņu rīcībā, un paziņot iestādei par faktiem, kas viņiem ir zināmi un konkrētajā lietā varētu būt būtiski.

9.3. Izvērtējot *Paskaidrojumā Nr.1* norādītos argumentus, kā arī lietā esošos materiālus, *PTAC* konstatē, ka tā rīcībā nav pierādījumu, kas apstiprinātu faktu par *Līguma* un *Vienošanās* noteikumu apspriešanu, ņemot vērā, ka „*apspriešanas process*” savā būtībā ir komplicēts process, kas sevī ietver, vienas puses (vai arī abu pušu) iniciatīvu, viedokļu apmaiņu par attiecīgajiem līguma noteikumiem un to formulējumu līguma tekstā.

9.4. *PTAC* no lietā esošajiem materiāliem un pušu paskaidrojumiem konstatē, ka sākotnēji *Līgumā* 7.3.punktā strīdu izskatīšanas kārtība tika paredzēta risināt Latvijas Republikas tiesā, savukārt ar *Vienošanās* 3.punktu iepriekšminētā strīdus izskatīšanas kārtība tika mainīta uz strīdu risināšanu šķīrējtiesā.

9.5. Konkrētajā gadījumā starp pusēm pastāv strīds par *Līguma* noteikumu, t.sk. šķīrējtiesas klauzulas, apspriešanu. *PTAC* norāda, ka *Vienošanās* 3.punktā iekļautā šķīrējtiesas klauzula atbilst *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punktā noteiktajām netaisnīgu līguma noteikumu pazīmēm, savukārt saskaņā ar *PTAL* 6.panta septīto daļu ražotāja, pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja pienākums ir pierādīt konkrētā līguma noteikuma apspriešanu.

9.6. *Paskaidrojumā Nr.2. Uzņēmējs* ir norādījis, ka visas sarunas, kas attiecās uz *Līguma* noteikumiem notika, piedaloties (...) un (...). Attiecībā uz iepriekšminētajām personām *Patērētājas paskaidrojumā* ir norādīts, ka *Līguma* noslēgšanas procesā ir piedalījies *Uzņēmējs*, *Patērētāja* un viņas vīrs (...). Attiecībā uz *Patērētājas* un *Uzņēmēja* minētajām personām, kas ir piedalījušās *Līguma* noslēgšanas procesā, *PTAC* norāda, ka, lai konstatētu *Līguma* noteikumu apspriešanu, ir nepieciešams izvērtēt *Patērētājas* un *Uzņēmēja* gribas izpausmes kontekstā ar *PTAL* 6.panta septīto daļu.

9.7. *Paskaidrojumā Nr.1 Uzņēmējs* ir norādījis, ka gan *Patērētāja*, gan *Uzņēmējs* ir vēlējies iespējamo strīdu izskatīt šķīrējtiesā. *PTAC* vērtējumā, lai konstatētu līguma noteikumu apspriešanu, ņemot vērā, ka *Vienošanās* 3.punkts satur noteikumus, kas ir atbilstoši *PTAL* 6.panta 7.punktā noteiktajām netaisnīgu līguma noteikumu, tādējādi būtiski ietekmē patērētāja likumisko tiesību tālāku realizāciju, ir nepieciešams konstatēt pušu gribas izpausmi slēgt konkrēto vienošanos. Savukārt fakts, ka *Patērētāja* ir vērsusies ar iesniegumu *PTAC*, ir vērtējams kā apstāklis, ka šķīrējtiesas klauzulas esamība *Līgumā* nav atbilstoša *Patērētājas* gribai.

9.8. Ņemot vērā iepriekšminēto, *PTAC* norāda, ka starp *Uzņēmēju* un *Patērētāju* noslēgtā *Līguma* noteikumi saskaņā ar *PTAL* 6.panta piekto daļu ir uzskatāmi par savstarpēji neapspriestiem.

10. Ņemot vērā iepriekš konstatēto, ka no *Līguma* izrietošās *Uzņēmēja* un *Patērētājas* tiesiskās attiecības ir pakļautas *PTAL* tiesiskajam regulējumam, kā arī *PTAL* 25.panta ceturtais daļas 6.punktu, *PTAC* ir tiesīgs izvērtēt *Līguma* noteikumus.

11. Saskaņā ar *Līguma* 4.4.punktu: „*Pasūtītājs* *Izpildītāja* iesniegtos *Darbu* nodošanas – pieņemšanas aktus izskata un paraksta 2 (divu) dienu laikā pēc to saņemšanas, tos apstiprinot, vai arī minētajā termiņā sniedzot motivētu atteikšanos tos parakstīt. Gadījumā, ja *Pasūtītājs* minētajā termiņā neparaksta *Darbu* pieņemšanas – nodošanas aktu, kā arī nesniedz motivētu atteikumu to parakstīt, *Darbu* pieņemšanas –nodošanas akts uzskatāms par akceptētu”.

Savukārt *Līguma* 6.1.punkts nosaka, ka „*Gadījumos, kad Pasūtītājs* nepilda *Līguma* 4.5.punktā noteiktās saistības, tajā skaitā tiek kavēta izpildītāja veikto darbu pieņemšana vai defekta akta parakstīšana, *Pasūtītājs* maksā līgumsodu 0,5 (piecas desmitdaļas procenta) apmērā no izpildīto, bet nepieņemto darbu summas par katru kavējuma dienu”.

11.1. Šādi līguma noteikumi ir netaisnīgi līguma noteikumi, jo paredz nesamērīgi īsu termiņu *Patērētājai* attiecībā uz pretenzijas iesniegšanu par izpildītā pasūtījuma kvalitāti, ņemot vērā, ka *Patērētājai* nav speciālu zināšanu par dzīvokļa remonta kvalitātes jautājumiem. *Līguma* 4.4.punktā noteiktais ierobežo *Patērētājas* tiesības izmantot *PTAL* 27.panta pirmajā daļā noteiktās tiesības iesniegt prasījumu par pakalpojuma neatbilstību līguma noteikumiem, jo pretenzijas par pakalpojuma neatbilstību līguma noteikumiem saskaņā ar *PTAL* 27.panta pirmās daļas noteikumiem patērētājs ir tiesīgs iesniegt divu gadu laikā no pakalpojuma saņemšanas dienas. Tādējādi *Patērētāja* tiek nostādīta savu tiesību realizācijai neizdevīgā stāvoklī. Turklāt saskaņā ar *PTAL* 27.panta trešās daļas noteikumiem normatīvajos aktos tiek noteikta īpaša kārtība, kādā izskatāmas patērētāja pretenzijas par līguma noteikumiem neatbilstošu pakalpojumu un veicama ekspertīze, kas paredzēta Ministru kabineta 2006.gada 1.augusta noteikumos Nr.631 *Kārtība, kādā piesakāms un izskatāms patērētāja prasījums par līguma noteikumiem neatbilstošu precī vai pakalpojumu*. Līdz ar to *Līguma* 4.4.punkts saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 3.punktu (kontekstā ar *PTAL* 5.panta otrās daļas 5.punkta noteikumiem) uzskatāms par netaisnīgu līguma noteikumu, jo ierobežo *Patērētājas* tiesības izmantot likumīgās prasījuma tiesības likumā noteiktajā termiņā gadījumā, kad *Uzņēmējs* nav izpildījis līgumsaistības, turklāt ir pretrunā ar labticīguma prasībām, liekot pieņemt arī tādu pakalpojumu, kurš neatbilst līguma noteikumiem, kamēr normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav noskaidrota *Patērētājas* prasījuma pamatotība vai nepamatotība.

11.2. Ņemot vērā iepriekšminēto, kā arī *Līguma* 6.1.punktu, kurā ir noteiktas sankcijas gadījumos, ja attiecīgais darbu nodošanas – pieņemšanas akts netiek parakstīts, *PTAC* 2007.gada 31.oktobrī vēstulē Nr.21-04/8968-M-331 aicināja *Uzņēmēju* sniegt skaidrojumu par faktiskajiem apsvērumiem, uz kādiem *Uzņēmējs* ir balstījies, nosakot divu dienu termiņu darbu nodošanas – pieņemšanas aktu izvērtēšanai un parakstīšanai no pasūtītāja puses. Attiecīgi *Uzņēmējs* *Paskaidrojumā* Nr.2. konkrētu skaidrojumu attiecībā uz *Līguma* 4.4.punkta noteikumiem nesniedza, savukārt attiecībā uz *Līguma* 6.1.punktā iekļauto līgumsodu *Uzņēmējs* ir paskaidrojis, ka līgumsods *Līgumā* ir iekļauts kā preventīvs līdzeklis maksājumu nesavlaicīgai veikšanai, nevis kā līdzeklis, lai iedzīvotos, vai veidoti kādas papildus saistības.

11.3. Saskaņā ar *Līguma* 6.1.punktu, ja tiek kavēta izpildīto darbu pieņemšana vai defekta akta parakstīšana (*Līguma* 4.4.punkts), pasūtītājam ir pienākums maksāt

līgumsodu 0,5 procentu apmērā no izpildīto, bet nepieņemto darbu summas par katru kavējuma dienu.

11.4. Vērtējot *Līguma* 6.1.punktu kontekstā ar *Līguma* 4.4.punktu, kurā ir atrunāta darbu pieņemšanas kārtība, *PTAC* norāda, ka *Līguma* 4.4.punktā ir noteikts, ka, ja pasūtītājs divu dienu laikā nesniedz atbildi attiecībā uz darbu pieņemšanas-nodošanas aktu, attiecīgais akts tiek uzskatīts par pieņemtu.

11.5. Saskaņā ar *Civillikuma* 1716.panta noteikumiem līgumsods ir saistību pastiprināšanas līdzeklis, kas izpaužas gan kā nelabvēlīgu seku draudi, kamēr saistība vēl nav pārkāpta, gan kā atbildības izpausme, kad ir noticis saistību pārkāpums.

11.6. *PTAC* norāda, ka no *Līguma* 6.1.punkta noteikumiem nav saprotama noteiktā līgumsoda jēga, jo no *Līguma* 4.4.punkta izriet, ka pasūtītājam ir tiesības neveikt nekādas darbības attiecībā uz darbu pieņemšanas-nodošanas akta parakstīšanu, kas šādā gadījumā tiek uzskatīts par akceptētu, proti – pasūtītājs ar savu bezdarbību ir atzinis izpildītāja veiktos darbus par pieņemtiem.

11.7. Konkrētajā gadījumā *Līguma* 6.1.punkts ir atzīstams par netaisnīgu līgumu noteikumu saskaņā ar *PTAL* 5.panta otrās daļas 5.punkta un 6.panta trešās daļas 1.punkta noteikumiem, kas nostāda patērētāju neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām, jo paredz līgumsodu par no *Līguma* izrietošo tiesību realizāciju un lietā nav iesniegti pierādījumi, ka šis *Līguma* noteikums būtu ar *Patērētāju* individuāli apspriests. Turklāt *Līguma* 6.1.punktā minētais līgumsods nav ierobežots, atšķirībā no *Līguma* 6.2. un 6.3.punktos minētajiem līgumsodiem.

12. Saskaņā ar *Vienošanās* 3.punktu „*Puses vienojas grozīt Līguma 7.3.punktu, nosakot, ka jebkurš strīds galīgi tiks izšķirts „Pirmajā šķīrējtiesā” saskaņā ar tās reglamentu, viena šķīrējtiesneša sastāvā, latviešu valodā, process-rakstveidā*”.

12.1. *PTAC* norāda, ka *Vienošanās* 3.punkts ir netaisnīgs līguma noteikums, jo saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punkta noteikumiem par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas „izslēdz vai kavē patērētāja tiesības vērsties patērētāju tiesību aizsardzības iestādēs vai tiesā, paredz strīdu izskatīšanu tikai šķīrējtiesā”. No konkrētās tiesību normas izriet, ka jebkurš līguma noteikums, kas kavē patērētāju izmantot iepriekš minētās tiesības, ir uzskatāms par netaisnīgu. Tā kā *Vienošanās* 3.punkts paredz strīdu izskatīšanu tikai šķīrējtiesā – *Pirmajā šķīrējtiesā*, tad minētais līguma noteikums ir uzskatāms par netaisnīgu līguma noteikumu un ir atzīstams par spēkā neesošu. *PTAC* norāda, ka arī Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2006.gada 7.marta spriedumā lietā Nr.C30519003 ir atzinis, ka šķīrējtiesas klauzula ar patērētāju noslēgtā līgumā uzskatāma par netaisnīgu līguma noteikumu, ja konkrētais līguma noteikums atbilst *PTAL* 6.pantā noteiktajām netaisnīga līguma noteikuma pazīmēm.

12.2. Līdz ar to *Vienošanās* 3.punktā iekļautā šķīrējtiesas klauzula saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punktu ir atzīstama par netaisnīgu līguma noteikumu un ir izslēdzama no *Līguma*, kā arī ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos.

13. *PTAC* norāda, ka saskaņā ar *PTAL* 6.panta astotās daļas noteikumiem, ražotāja, pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja un patērētāja noslēgtajā līgumā ietvertie netaisnīgie līguma noteikumi pēc patērētāja prasības atzīstami par spēkā neesošiem, bet līgums paliek spēkā, ja tas var pastāvēt arī turpmāk, kad izslēgti netaisnīgie līguma noteikumi.

Ņemot vērā iepriekš minēto, *PTAC* saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 55.panta 1.punktu, 59.panta ceturto daļu, *Civillikuma* 1285., 1587., 1589., 1691., 1716. un 1934.pantu, likuma „*Par iedzīvotāju ienākumu nodokli*” 8.panta trešās daļas

1.punktu, *PTAL* 1.panta 2., 3., 4. punktu, 5.panta otrās daļas 5.punktu, 6.panta pirmo daļu, 6.panta trešās daļas 1., 3., 8.punktu, 6.panta piekto, sesto un septīto daļu 7.punktu, piekto, sesto, septīto daļu, 27.pantu, pamatojoties uz *PTAL* 25.panta ceturtās daļas 4. un 6.punktu un astotās daļas 1.punktu, desmito daļu, **uzdod Uzņēmējam:**

1.pārtraukt pildīt ar *Patērētāju*:

1.1. *Līguma* 4.4.punkta un 6.1.punkta noteikumus;

1.2. *Vienošanās* 3.punktā iekļauto šķīrējtiesas klauzulu;

2. grozīt patērētājiem piedāvātajos līguma projektos identiska satura līguma noteikumus kā

2.1. *Līguma* 4.4. un 6.1.punkta noteikumus;

2.2. *Vienošanās* 3.punktā iekļauto šķīrējtiesas klauzulu;

3. sniegt informāciju *PTAC* par administratīvā akta nolemjošās daļas 1., 2. un 3 punktos noteikto tiesisko pienākumu izpildi mēneša laikā no administratīvā akta paziņošanas brīža adresātam, atbilstoši *PTAL* 25.panta desmitās daļas noteikumiem.

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta pirmo daļu šo administratīvo aktu adresāti var apstrīdēt Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijā viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātiem, iesniedzot iesniegumu *Patērētāju tiesību aizsardzības centrā*, Rīgā, K.Valdemāra ielā 157.

Direktora vietā
direktora vietniece

(paraksts)

B.Liepiņa

(zīmogs)

IZRAKSTS PAREIZS